

GRAFFITI

Aflevering nr. 1139

Stilte

Omdat ik geen afspraak had, moest ik mijn beurt afwachten. Er zaten meer dan tien mensen voor me in de wachtkamer.

Na een half uur begon ik last van honger te krijgen. De dokter wilde me 'nuchter' die ochtend. Mijn lichaam kon al lang geen energie meer putten uit het bord soep en de boterham van de avond ervoor.

Een uur later waren er nog maar enkele mensen tot bij de dokter geraakt. Geduld was zeer aan de orde. Ik had ondertussen m'n krant uitgelezen en de moeilijke sudoku opgelost. Ik was aan een nieuw hoofdstuk in een roman over de eerste wereldoorlog begonnen, toen een mevrouw de wachtkamer binnenkwam en op een stoel aan het raam ging zitten. Zij herkende een man aan de andere kant van de kamer. Na een hartelijke begroeting begon de mevrouw aan de man te vertellen waar zij op vakantie geweest was en hoe het met haar zoon ging. De man vertelde haar op zijn beurt over werk en vakantie. Alles in veel detail, kleuren en geuren. Ik kon niet meer voortlezen omdat de luide dialoog als een serieuze stoorzender werkte. Dat er nog een tiental andere mensen in de kamer zaten, was de twee precies niet opgevallen.

Na een half uur zat het me zo hoog dat ik iets wilde zeggen. Maar door honger en frustratie kreeg ik de juiste woorden niet in mijn hoofd geformuleerd en gaf het op. Ik probeerde opnieuw wat te lezen. M'n oog viel op het Engelse woord 'etiolate'. Nooit van gehoord. 'Etiolate' betekent 'verzwakken'. Toen de mevrouw bij de dokter mocht, werd het weer stil in de wachtkamer. Een kwartier later was ik aan de beurt. De dokter vond mijn bloeddruk wat aan de hoge kant. Op weg naar huis hoorde ik op de radio dat zaterdag 'Dag van de Stilte' is. Blijkbaar was ik niet de enige die de stilte als een kostbaar goed beschouwde. Ik voelde mijn bloeddruk al een beetje zakken.

*Onze Spanjaard geeuwt.
Is het honger? Droom? Verveling?
Dokter, is zijn maag leeg?
Neen, het vacuum bevindt zich in het hoofd.*

Antonio Machado, Proverbios y cantares, Nr.50

Onlangs heb ik mezelf van Facebook gehaald. Ik was er ooit mee begonnen omdat ik een oude vriend wilde terugvinden. Dankzij Facebook was me dat ook gelukt. Daarna heb ik nooit meer iets met het medium gedaan, maar toch bleef ik regelmatig e-mails van Facebook ontvangen met de mededeling dat iemand m'n vriend wilde worden. Als ik die mensen dan contacteerde, vielen ze uit de lucht - ze hadden helemaal geen weet van het bericht dat in hun naam naar mij werd gestuurd. Dat beviel me niet - er werd gelogen. Als ik straks een brief naar iemand stuur en die met de naam van een ander ondertekent, dan gaat het toch om fraude? Vreemd dat trouwe Facebook-gebruikers daar niet van wakker lijken te liggen. Toen Facebook ook nog begon met het sturen van informatie over activiteiten van leden - die heeft net een foto geplaatst, en die heeft een bericht de wereld ingestuurd over zus of zo - was voor mij de maat vol. Niet alleen wordt er gelogen maar ook zonder toestemming persoonlijke informatie onthuld. Het begrip 'vriendschap' wordt op die manier inhoudsloos, triviaal.

Ik heb eigenlijk spijt dat ik zo lang heb gewacht om mezelf

van Facebook te ontslaan. Als ik had geweten hoe eenvoudig het was om dat te doen, was het al veel eerder gebeurd. Geen getwitter of ander 'social network'-lawaai meer voor mij. Het is vandaag heerlijk stil op mijn computerscherm.

Echte stilte is onbestaande in onze wereld - hoe stil het ook is, altijd zal je nog wel ergens een huishoudapparaat of een brommer blijven horen, het ruisen van de bladeren in de bomen of een vogeltje dat écht 'tweet'. En zelfs als al die geluiden ook zouden kunnen wegvallen, blijft nog altijd het lawaai in eigen hoofd. Wie al eens geprobeerd heeft om te mediteren, weet waarover we het hebben.

Stilte is daarom altijd relatief, een kwestie van compromissen. Wie zoekt naar stilte, stelt zichzelf al tevreden met iets dat de stilte benadert - het geluid van een vogeltje dat fluit stoot niet, maar het geweld van een boormachine is onaangenaam. Absolute stilte is iets van een andere orde.

Ik had eigenlijk dezelfde column kunnen schrijven met titel 'Lawaai', besef ik nu.

Overmorgen wordt het kind geboren waardoor de bevolkingsteller van de aarde op zeven miljard mensen zal staan. Om stil van te worden.

Er zijn ook mensen die het moeilijk hebben met stilte. Zo is de stilte binnen de muren van een klooster een kostbaar goed voor de een, een geseling voor de ander. Die laatsten voelen zich pas op hun gemak als er ergens een radio speelt of een tv wat lawaai staat te maken ook als geen mens ernaar kijkt. Om stilte te behouden, moet lawaai weggezogen worden, zoals de lucht uit een vacuümverpakking. Stilte vormt een vacuüm, is de afwezigheid van geluid. Aristoteles schreef dat de natuur elk vacuüm verafschuwt - 'horror vacui'. Ook de menselijke natuur verafschuwt het vacuüm - het geluidsvacuüm in dit geval. In onze wereld is de stilte van langom meer een bedreigd goed. Vandaag - 'Dag van de Stilte' - staan we daar (pardon the pun) even bij stil.

*bloemen zijn stil stilte is stil de geest
is een stille bloem de stille bloem van de wereld opent zich*

Ikkyū Sojun (1394-1481)

Toen ik thuiskwam van de dokter, had ik behoefte aan stilte, rust. Ik zat nog maar een minuutje in mijn luie stoel, toen mijn vrouw me overviel met het nieuws dat de stofzuiger het begeven had. We moesten dringend een nieuwe 'vacuum cleaner' kopen, zei ze. Ik wilde nog iets zeggen over de 'horror vacui', maar was te moe...

Good luck en tot ziens.

Foto Frans BAERT

Dr. Frans BAERT

Aziatische lieveheersbeestjes zijn veelkleuriger. Foto HBVL

Invasie van grote lieveheersbeestjes

HASSELLT - Lieveheersbeestjes zoeken dezer dagen een plaats om te overwinteren. Maar inheems zijn ze geenszins. Het gaat steeds vaker om uit Azië geïmporteerde diertjes. Ze opereren meer in grote groepen, stinken en eten de larven van onze bestjes op.

"We wandelden donderdag in de Voerstreek toen er ineens een hele zwerm op ons afkwam", vertelt Wouter Vanreusel van Natuurpunt. "Met honderden streken ze op onze kleren neer. Vooral wit leek aan te trekken." Op zich is dit niet ongevoen. "In de laatste najaarsdagen, als ze de kou voelen komen, zwer-

men ze uit om in groep een plek te zoeken om te overwinteren." Lieveheersbeestjes leven één jaar. Ze paren in het voorjaar, planten zich voort en sterven. "En nu zoeken ze een plekje binnen", zegt Vanreusel. "Steeds vaker gaat het om het veelkleurige Aziatische lieveheersbeestje. Die zijn een stukje groter en de braakachtige geur die ze afscheiden als je ze plet of vastpakt, kan dan ook wat sterker lijken. Je zult ze ook vaker in grote groepen, van soms duizenden tegelijk zien." Het Aziatische beestje is in 1997 massaal geïmporteed door de tuinbouwsector. "Als biologisch wapen

tegen bladluizen. Dat was op zich een goede zaak, maar die diertjes zijn in grote aantallen ontsnapt en ze bleken bestand tegen onze koude winters. Ze eten ook de larven van de zowat 60 inheemse soorten, waardoor ze zeker in stedelijke omgevingen de meest voorkomende soort zijn geworden." Dat is niet alleen slecht nieuws voor onze gestippelde inheemse vriendjes, het kan ook het ecologische evenwicht verstoren. "De natuur reguleert zichzelf, met roofdieren en ziektes en dergelijke. Bij uitheemse soorten is zo'n evenwicht er nog niet." Intussen is het gebruik van geïmporteerde Aziatische beestjes

verboden in serres. "Wij kweken nu alleen nog een paar inheemse soorten", zegt Jurgen Bouveroux van Biopest, een Vlaams bedrijf dat insecten kweekt voor biologische bestrijding. "Ze worden met sluipwesp en galmuggen ingezet."

Aftershave

Het 'kwaad' is echter geschied. Mocht u plots honderden of duizenden lieveheersbeestjes aantreffen in raamkozijnen of de schuur, schrik dan niet. Wil u ze weghebben, dan schijnt aftershaves te helpen (volgens een anonieme tipgever, niet wetenschappelijk onderzocht). DH

DOORGELICHT

Door Eric DONCKIER

BRUSSEL - Elio Di Rupo en de zes formatiepartijen zijn op zoek naar 10 miljard euro om het begrotingstekort 2012 in de hand te houden. Professor economie Wim Moesen van de K.U.Leuven wil dat ze de oplossing zoeken in efficiëntiewinsten. Hij stelt ook voor om de opmaak van de begrotingen anders aan te pakken.

BEGROTING

Professor Wim Moesen (K.U.Leuven) meent dat de politici voor de opmaak van de begroting best op zoek gaan naar efficiëntiewinsten.

Foto Guy PUTTEMANS

Formatie Di Rupo en de voorzitters van de zes formatiepartijen willen voor 10 miljard euro maatregelen - te verstaan als besparingen en nieuwe belastingen - nemen om het begrotingstekort 2012 te beperken tot 2,8 procent van het bruto binnenlands product. Dat komt overeen met een tekort van zo'n 11 miljard euro.

Volgens professor economie Wim Moesen van de K.U.Leuven is er meer nodig.

Aanwas-begroting

Er zijn vier manieren - vier modi - waarop men een begroting kan opstellen:

1. Modus 1 is de 'aanwas'-begroting: elk jaar komt er iets bovenop het bestaande. In normale economische omstandigheden is dat gemiddeld 4 procent (2 procent inflatie + 2 procent reële economische groei). Dat maakt nieuwe initiatieven mogelijk.
2. Modus 2 is de 'reële nullijn'-begroting: het bestaande wordt geïndexeerd, aangepast aan de inflatie. Het laat geen nieuwe initiatieven toe, tenzij men schrap in bestaande posten om zo ruimte te maken.
3. Modus 3 is de 'nominale nullijn'-begroting. De uitgaven worden niet aangepast aan de inflatie en niet aan de reële groei. 100 euro dit jaar blijft 100 euro volgend jaar. Omdat men als

gevolg van de inflatie met de 100 euro van volgend jaar minder zal kunnen dan met de 100 euro van dit jaar, komt dat neer op een besparing.

4. Modus 4 tot slot is de 'krimp'-een begroting waarbij men in het nieuwe jaar effectief minder uitgeeft.

Voorkomen

Dat laatste is op dit ogenblik het geval in Griekenland. Dat impliceert drastische maatregelen zoals afstoten van diensten, afdankingen, loonsverminderingen voor ambtenaren, minder en duurder openbaar vervoer, sluiten van musea en nog meer van die onprettige zaken waar de bevolking tegen protesteert.

Volgens professor Wim Moesen zitten onze politici nog altijd in modus 1: ze denken door hier te besparen en daar meer belastingen te heffen, dat ze de zaak nog kunnen redden. Maar zo gaan we de door Europa vooropgezette doelstellingen - een tekort van nog maar 2,8% van het bbp in 2012 en een begroting in evenwicht in 2015 - niet halen. In dat geval riskeren we een verlaging van onze kredietwaardigheid. Dat kan een vicieuze cirkel op gang brengen waardoor we net zoals in Griekenland veroordeeld worden tot krimpbegrotingen. Dat moeten we voorkomen,

daarom moeten onze politici nu al op modus 2 en als het even kan op modus 3 overschakelen.

Efficiëntiewinsten

Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Professor Wim Moesen zoekt de oplossing in efficiëntiewinsten: beter doen met minder geld. Hij verwijst hiervoor naar de studies van de Wereldbank en het World Economic Forum.

De Wereldbank meet permanent de doelmatigheid van de overheden overall in de wereld. Ze doet dit aan de hand van een 30-tal parameters zoals de kindersterfte en de scholingsgraad. En aan de hand van minder voor de hand liggende parameters - zoals de corruptiegraad in een land, de onafhankelijkheid van het gerechtelijk apparaat en de gemiddelde scholingsgraad van de ambtenaren. Daarnaast wordt ook de grootte van het overheidsapparaat gemeten.

Uit al dit studiewerk blijkt dat België van 23 vergelijkbare landen het 6de grootste overheidsapparaat heeft, maar qua performantie slechts op de 13de plaats komt. Het verschil is te groot. Macro-economisch gesproken moet het dan ook mogelijk zijn om beter te doen met minder geld. Dat dit inderdaad mogelijk is, blijkt dan weer uit een studie van het World Economic Forum dat

de landen vergelijkt op basis van niet minder dan 110 parameters verdeeld over 12 hoofdstukken. Volgens het jongste rapport van het World Economic Forum is België qua concurrentiekracht opgeschoven van de 19de naar de 15de plaats. Maar er zijn domeinen waarin we het veel beter doen. Zo staat België op het vlak van onderwijs en gezondheidszorgen op nummer 2 in de wereld.

Stemmen met de voeten

Hoe komt dat nu? Daar zijn volgens professor Wim Moesen twee verklaringen voor:

1. De eerste verklaring is het maatschappelijk beginsel van 'onderprijzing'. Het inschrijvingsgeld in onze universiteiten is laag. In de gezondheidszorgen betalen we zelf maar een kwart, de rest wordt verrekend via de sociale zekerheid. Zo kan iedereen studeren en naar de dokter gaan. We hebben dat samen afgesproken, het is ons Rijnlandmodel.
2. De tweede verklaring is wat men de 'feetvoting' - stemmen met de voeten - noemt. We beslissen zelf naar welke school of universiteit of naar welke dokter of welk ziekenhuis we gaan. Dat zorgt voor concurrentie. Concurrentie zorgt voor meer kwaliteit en lagere prijzen. Het probleem is dat voor de meeste federale overheidsdiensten

er geen concurrentie is. Justitie, politie, defensie, administratie... We kunnen niet kiezen met de voeten. Het is in deze diensten dat men de meeste efficiëntiewinsten kan boeken. En het beste middel daartoe is 'benchmarking': een geleerd woord voor de vergelijking met dezelfde diensten in het buitenland die het beter doen en hun best practices (goede voorbeelden) overnemen.

Hoge Raad van Financiën

Dit werk zou men kunnen uitbesteden aan een adviesbureau. Zelf pleit professor Moesen voor een ad hoc commissie met daarin de beste mensen uit de administratie en van nationale instellingen zoals de Nationale Bank of het Planbureau. "Zij kennen de situatie op het terrein, zij weten het best wat zou moeten gebeuren en zijn ook het best geplaatst om maatregelen op het terrein door te voeren." Voorts wil professor Moesen ook meer bevoegdheden geven aan de Hoge Raad van Financiën (HRF). Meer concreet vindt hij dat de HRF een 'meso-opdracht' moet krijgen. De Hoge Raad moet de verdeling van de begrotingsinspanningen tussen de verschillende overheden vastleggen en de grote sociaaleconomische opties aangeven. Moesen denkt dan o.a. aan de pensioenen en de werkloosheid.